

درس دوم

فعالیت ۱ (صفحه ۱۳ کتاب درسی)

با استفاده از تقویم، اسامی ماه‌های جدول بالا را تکمیل کنید.

میلادی	هجری قمری	هجری خورشیدی
ژانویه	محرم	فروردین
فوریه	صفر	اردیبهشت
مارس	ربیع الاول	خرداد
آوریل	ربیع الثانی	تیر
مه	جمادی الاول	مرداد
ژوئن	جمادی الآخر	شهریور
ژوئیه	رجب	مهر
اوت	شعبان	آبان
سپتامبر	رمضان	آذر
اکتبر	شوال	دی
نوامبر	ذی القعدة	بهمن
دسامبر	ذی الحجه	اسفند

فعالیت ۲ (صفحه ۱۵ کتاب درسی)

- الف- برداشت شما از معانی اسامی روزها در گاه‌شماری اوستایی چیست؟
اعتقادات برگرفته از آیین زرتشتی که در آن احترام به آفریدگار و اصول پاک اندیشی و درست کرداری و نیز جایگاه عناصر طبیعی (آب، باد، آتش و خاک) محترم شمرده می‌شد.
- ب- به جدول صفحه قبل نگاه کنید و بگویید نام چه تعداد از روزهای ماه، با نام ماه‌های گاه‌شماری اوستایی یکسان است؟ با راهنمایی دبیر خود، مشخص کنید ه مزمانی روز و ماه در این گاه‌شماری با چه رویدادی همراه بود؟ نام چهارده روز با نام ماه‌های گاه‌شماری اوستایی مطابقت دارد.
- پ- محاسب کبیسه در گاه‌شماری اوستایی چگونه انجام می‌شد؟ با تغییرات طبیعت، جلوس پادشاهان و یا اعتقادات مذهبی.

فعالیت ۳ (صفحه ۱۵ کتاب درسی)

- الف- با استفاده از فرمول‌های تطبیق و تبدیل سال‌های میلادی، هجری قمری و هجری شمسی که دبیر محترم در اختیار شما قرار می‌دهد، چند نمونه تطبیق و تبدیل سال‌های میلادی، هجری شمسی و هجری قمری را انجام دهید.
- برای تبدیل سال شمسی به میلادی، سال شمسی را با عدد ۶۲۱ (در صورتی که ماه آن قبل از ۱۱ دی باشد) و یا با عدد ۶۲۲ (در صورتی که ماه آن بین ۱۱ دی تا ۳۰ اسفند باشد) جمع می‌کنیم.
- مثلاً سال ۱۳۵۰ هـ. ش (سوم اسفند) را وقتی بخواهیم به سال میلادی تبدیل کنیم: $۱۳۵۰ + ۶۲۲ = ۱۹۷۲$ میلادی
- فرمول تبدیل سال قمری به میلادی $(\frac{32}{33} + 622 = \text{سال میلادی})$
- مثلاً زاد روز فردی سال ۱۳۸۰ است و می‌خواهد این تاریخ شمسی را به سال میلادی تبدیل کند: $۱۳۸۰ + ۶۲۲ = ۲۰۰۲$
- ب- چه نوع گاه‌شماری‌هایی در تصویر بالا مشاهده می‌کنید؟ زاد روز خود را با این گاه‌شماری‌ها بنویسید. گاه‌شماری شمسی، میلادی و قمری

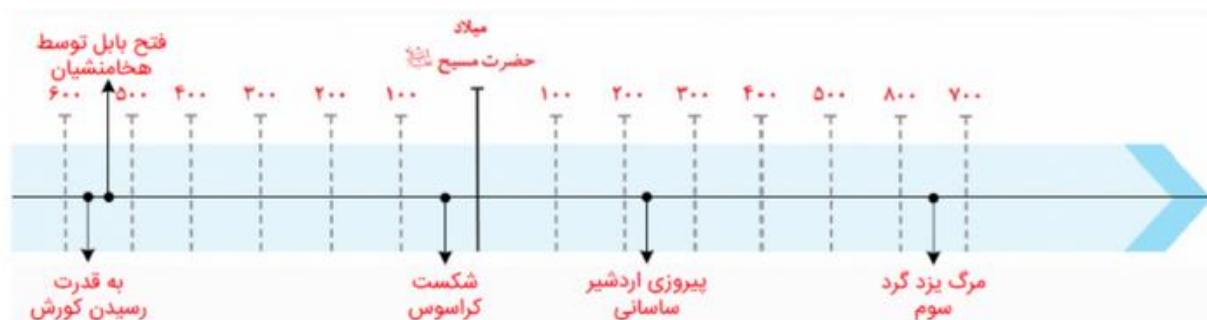
فعالیت ۴ (صفحه ۱۶ کتاب درسی)

- با راهنمایی دبیر و همفکری با یکدیگر، توضیح دهید که تقسیم بندی‌های ردیف‌های ب، پ و ث براساس چه معیارهایی انجام گرفته است.
- ردیف ب: نوع ابزار شکار و کار
- ردیف پ: شیوه زندگی از طبیعت گردی تا کشت و زرع
- ردیف ث: ورود اسلام به سرزمین ایران

فعالیت ۵ (صفحه ۱۶ کتاب درسی)

با راهنمایی دبیر خود رویدادهای زیر را بر روی نمودار خط زمان نشان دهید.

- ۱- ۵۵۹ ق.م. ۲- به قدرت رسیدن کورش در پارس ۲ ۵۳۹ ق.م. : فتح مسالمت آمیز بابل توسط سپاه هخامنشی و صدور منشور کورش ۳- ۵۳ ق.م. : شکست کراسوس سردار معروف روم از سورنا سردار ایرانی ۴- ۲۲۴ م. : پیروزی اردشیر ساسانی بر آخرین پادشاه اشکانی ۵- ۶۵۱ م. : مرگ یزدگرد سوم، آخرین پادشاه ساسانی

جست وجو و کاوش (صفحه ۱۸ کتاب درسی)

عوامل طبیعی و جغرافیایی بر سرنوشت برخی از رویدادهای مهم تاریخی، تأثیر چشمگیری داشته‌اند. به سه گروه تقسیم شوید و هر گروه بر روی تأثیر عوامل طبیعی بر رویدادهای تاریخی زیر، تحقیق کند و نتایج آن را به صورت روزنامه دیواری ارائه نمایید.

- ۱- مهاجرت اقوام آریایی از سکونتگاه نخستین در علفزارهای اوراسیا؛
- ۲- نبرد دریایی سالامیس میان ایرانیان و یونانیان در زمان خشایارشاى هخامنشی؛
- ۳- مقاومت آریو برزن در برابر سپاه اسکندر مقدونی.

پرسش‌های نمونه (صفحه ۱۹ کتاب درسی)

- ۱- چرا زمان و مکان، دو رکن علم تاریخ به شمار می‌روند؟
زیرا تمام رویدادها و تحولات در بستر زمان و مکان روی می‌دهد و بدون در نظر گرفتن تأثیرات این دو عامل، بررسی وقایع و حوادث تاریخی ممکن نخواهد بود.
- ۲- دو مورد از تفاوت‌ها و شباهت‌های تقویم اوستایی با تقویم هجری شمسی را توضیح دهید.
در هر دو تقویم سال به ۱۲ ماه تقسیم شده و ۳۶۵ روز دارد. ولی نحوه محاسبه سال کبیسه در هر دو تقویم متفاوت است. در تقویم اوستایی هر ۱۲۰ سال یک ماه به سال اضافه می‌کردند که سیزده ماه می‌شد ولی در تقویم هجری شمسی، هر چهار سال، یک روز به سال اضافه می‌کنند که ماه اسفند سی روزه می‌شود.
- ۳- پنج مورد از عوامل جغرافیایی و محیطی را که بر رویدادهای تاریخی اثرگذار بوده‌اند، فهرست کنید.
وجود پستی و بلندی‌ها (کوه‌ها و بیابان)، رودها و دریاها و داشتن سواحل، آب و هوا، موقعیت سرزمینی و ارتباطات و ...

۴- دو رویداد تاریخی را که عوامل جغرافیایی در آن نقش مهمی داشته اند، مثال بزنید.

۱- تشکیل دولت علویان در سرزمین طبرستان که عوامل جغرافیایی نقش زیادی در آن داشت. ۲- وجود منابع زیر زمینی نفت که باعث توجه قدرت‌های استعمارگر به کشور ایران شد.

۵- چگونه می‌توانیم از نقشه‌های تاریخی در مطالعه تاریخ استفاده کنیم؟

نقشه‌های تاریخی، انواع مختلفی از اطلاعات تاریخی، از قبیل: قلمرو حکومت‌ها، مرزها، پایتخت‌ها، شهرها، بناهای مهم، محل دقیق رویدادها به خصوص جنگ‌ها، شبکه راه‌ها، مسیرهای مهاجرت و لشکرکشی‌ها و تقسیمات اداری و مالیاتی را نمایش می‌دهند. حتی می‌توان از آنها برای نشان دادن دستاوردهای فرهنگی و تمدنی نیز استفاده زیادی کرد. با کمک این نقشه‌ها می‌توان به اقتدار و اهمیت و یا ضعف یک دوره تاریخی پی‌برد.

بهرام شفیعی
تهیه کننده بهرام شفیعی